

Bron:

<http://www.volkskrant.nl/beeldende-kunst/het-nieuwe-stadhuis-van-deventer-is-een-fraai-hedendaags-palazzo~a4280129/>

Het nieuwe stadhuis van Deventer is een fraai, hedendaags palazzo

Recensie Neutelings Riedijk Architecten maakt van het nieuwe stadhuis van Deventer een indrukwekkende ruimte, die bovendien goed werkt.

Door: Kirsten Hannema 12 april 2016, 02:00

Deventer heeft, tien jaar na aanvang en veel tegenstand, eindelijk haar eigen Forum.

Moskou aan de IJssel werd Deventer wel genoemd, vanwege de politiek overwegend linkse bevolking. Sinds kort is de gevoelstemperatuur flink gestegen. Niet omdat er een politieke omwenteling heeft plaatsgevonden, maar dankzij het nieuwe Stadhuiskwartier, dat op 13 april wordt geopend.

Onder de werktitel 'Bologna aan de IJssel' ontwierp Neutelings Riedijk Architecten een gebouw als een Italiaans stadje: een structuur van huizen, straten en hoven. Aan het Grote Kerkhof presenteert het zich als een hedendaags palazzo, met een klassieke gevel, gecomponeerd volgens de verhouding van de Gulden Snede. Aan de achterzijde sluit het met twee bakstenen blokken aan op de omringende jarentachtigbebouwing. Maar alles draait om het overdekte stadsplein, waar de verschillende colonnades naartoe leiden: Deventers eigen Forum.

65 miljoen euro

Dat het gebouw er staat, is op zichzelf een prestatie. Bijna was het Stadhuiskwartier het Haagse Spuiforum (ook van Neutelings Riedijk) achterna gegaan, dat na een burgeropstand werd afgeblazen. Ook hier waren er protestmarsen; er vielen zelfs twee colleges over het project.

Deventer heeft doorgezet en wordt nu beloond met meer dan een mooi gebouw: een disfunctioneel stadsblok is fraai gerepareerd. De voormalige, vervallen schouwburg en het achtergelegen parkeerterrein zijn gesloopt om ruimte te maken voor nieuwe stadskantoren en de aangrenzende historische panden werden gerenoveerd tot bestuurscentrum. Met de openbare routes die het blok doorkruisen, is het stratenpatroon aangeheeld, terwijl rondom een reeks (semi)publieke tuinen is aangelegd.

Blijft de vraag: was dit 65 miljoen euro kostende bouwwerk nodig? De gemeente, voorheen verspreid over twintig locaties, stelt dat werken in dit nieuwe, energiezuinige kantoor efficiënter en duurzamer is, terwijl op de (huur)kosten wordt bespaard. Veel Deventenaren vonden het geldverspilling. Waarom niet zoals de gemeente Molenwaard het fysieke gemeentehuis afschaffen en burgerzaken via internet afhandelen? Of anders naar een van de vele leegstaande gebouwen verhuizen?

Meer dan een paspoortenloket

Willem Jan Neutelings en Michiel Riedijk geloven dat een stadhuis meer zou moeten zijn dan een paspoortenloket. Juist omdat de wereld steeds globaler en ons leven almaar digitaler wordt, is het belangrijk dat er plekken zijn waar we elkaar daadwerkelijk ontmoeten, die identiteit verlenen aan de stad. De postkantoren zijn al opgeheven, stations worden afgesloten met poortjes. Het stadhuis is een van de weinige openbare gebouwen die overblijven.

Een gebouw als een omgekeerde ark, waaronder de bevolking zou kunnen schuilen - dat was het plan waarmee Neutelings Riedijk in 2006 de prijsvraag won. Toen kwam de crisis. De bibliotheek, die aanvankelijk ook in het pand was opgenomen, werd geschrapt. Het iconische koepeldak oogde ineens megalomaan en dus werd het gebouw 'ontkroond'.

Zo voelt het ook; het platte glazen dak, waar je de zonnecellen doorheen ziet schijnen, is eigenlijk een forum onwaardig. Dan nog maken de strenge, ritmische binnengevels een indrukwekkende ruimte, die bovendien goed werkt, met de publieke passage in het midden, de stadsloketten in de luwe zone daarnaast en de kamers voor afspraken aan de buitengevel. Op de kop van de hal zigzagt een grote trap naar de verdiepingen, met de lichte, hoge (flex)werkvloeren van de ambtenaren. En dan is er ook nog ruimte gemaakt voor een groot dakterras.

Eikenhouten gevelementen

Een gebouw van Neutelings Riedijk is niet compleet zonder ornament. De façades van het Museum aan de Stroom werden versierd met Antwerpse handjes en hun cultuurcentrum 'De Rozet' in Arnhem ontleent zijn naam aan de rozetten in de gevels.

Voor de betonnen plafonds van het Stadhuiskwartier ontwierpen ze 'functionele' ornamenten in de vorm van houten cassettes, waarin alle installaties zijn verwerkt. De invulling van de eikenhouten gevelementen hebben ze - heel slim - aan de stad gelaten. Hiervoor vervaardigde kunstenaar Loes ten Anscher 2264 aluminium roosters annex zonweringen, gebaseerd op de uitvergrote vingerafdrukken van evenzoveel Deventenaren. Een prachtige synthese van kunst en architectuur, waarmee het Stadhuiskwartier niet alleen een huis voor, maar ook echt van de bevolking is geworden.

Middelvingers aan de gevel

De maker van de gevelementen had ook een rol voor tegenstanders van het nieuwe stadhuis.

Het was een gewetensvraag voor kunstenaar Loes ten Anscher. Kun je, als je aanvankelijk tegen het nieuwe stadhuis gestemd hebt, daarna alsnog meedoen aan de prijsvraag die de gemeente uitschreef voor een gevelkunstwerk? Ze besloot dat de enige manier om het acceptabel te maken, was door burgers een vinger in de pap te geven. Zo kwam ze op het idee voor het Deventer Raamwerk: een serie van 2.264 gevelroosters, gevormd naar de vingerafdrukken van bewoners. Samen met een notaris werd een willekeurige selectie gemaakt, waarin dus ook tegenstanders zaten. 'Tegen hen heb ik gezegd dat ze ook hun middelvinger mochten afdrukken', lacht Ten Anscher. 'En dat werkte.'